

Møte for lukkede dører
fredag den 22. september 1950 kl. 13.

President: Natvig Pedersen.

Dagsorden:

Redegjørelse av utenriksminister Lange.

Presidenten: Presidenten foreslår at dette møtet holdes for lukkede dører og anser det som bifalt.

Presidenten foreslår videre at Regjeringens medlemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer gis adgang til møtet, dessuten utenriksråd Skylstad, minister Dag Bryn og byråsjef Frithjof Jacobsen fra Utenriksdepartementet, og anser det som bifalt.

Statsråd Lange: Dette stortingsmøte er sammenkalt for at jeg skal kunne gi en mer utførlig oversikt enn det er mulig å gi i et åpent møte, over de viktige saker som kom opp under det Nordatlantiske Råds møte i New York i slutten av siste og begynnelsen av denne uke. Som det vil ha fremgått av min redegjørelse tidligere i dag, gjaldt de to hovedspørsmål prinsippet om å sette opp en kombinert styrke under en felles øverstkommanderende til forsvar av Vest-Europa, og prinsippet om i en eller annen form å tillate den vesttyske regjeringen å sette opp tyske enheter som kunne gå inn i en slik felles styrke.

Behandlingen av det siste av disse spørsmålene kom opp etter nederlandsk initiativ. Den nederlandske utenriksminister, som innledet diskusjonen, tok sitt utgangspunkt i det forhold at mens forsvarsplanene på lengre sikt forutsetter at det skal holdes en forsvarslinje langt øst i Vest-Tyskland, har det fra militært hold vært hevdet at den kortsiktige oppgaven måtte begrenses, og at forsvarslinjen i tilfelle av et angrep i forholdsvis nær fremtid måtte trekkes lenger mot vest. Dette ville, fremholdt utenriksminister Stikker, gjøre det nødvendig å evakuere bl.a. flere millioner nederlendere, og det ville igjen, rent bortsett fra hensynet til disse menneskene selv, føre til en oppstuvning i selve forsvarsområdet som ville gjøre ethvert organisert forsvar umulig. Han pekte på den ødeleggende virkning det ville ha på forsvarsviljen i Nederland og også i andre vestlige land hvis det ble kjent at oppgaven måtte begrenses på denne måten. Han selv var selvsagt oppmerksom på at størrelsen av det område som det planlagte forsvar skulle dekke, er direkte avhengig av størrelsen av de styrker som de militære myndigheter disponerer over, og at de styrker som de enkelte medlemsland for tiden har til disposisjon, ikke er tilstrekkelige til å forsvare hele det område som det av politiske og humanitære grunner er ønskelig å forsvare. Det problem som forelå, kunne etter hans mening bare løses ved at U.S.A., Canada og Storbritannia forpliktet seg til å øke

antallet av sine styrker i Europa. Men dette ville ikke i noe tilfelle bli tilstrekkelig, og han mente derfor at man ikke hadde annen utvei enn i en eller annen form å innordne også tyske enheter i forsvaret av det vesteuropeiske område.

Franskmennene kom med en øyeblikkelig reaksjon på dette utspillet. De sa at de fullt ut sluttet seg til tanken om at en måtte skyve forsvarslinjen så langt mot øst som mulig, og det ville være nødvendig i raskt tempo å øke antallet av britiske, amerikanske og kanadiske styrker på kontinentet; men den franske utenriksminister fremholdt meget sterkt betenkelighetene ved i noen form å tillate tyske militære enheter å delta i dette forsvaret. Han mente at det på grunn av de psykologiske reaksjoner dette ville fremkalle i de vesteuropeiske land, på grunn av usikkerheten om hvorledes vesttyskerne selv stilte seg til hele tanken, ville være meget tvilsomt om en slik beslutning i virkeligheten ville tjene til å øke den samlede forsvarsevne. Og han nevnte også de virkninger det kunne tenkes å få i de østeuropeiske land. Han sa i dette sitt første innlegg at han ikke under noen omstendighet kunne gå med på noe vedtak om det skulle bli opprettet og utstyrt tyske styrker uten at det var helt på det rene at dette ikke ville gå ut over A-paktmedlemslandenes eget forsvarsberedskap og utstyret til deres tropper, som måtte ha en klar og ubetinget prioritet.

Flere av rådsmedlemmene ga deretter meget sterkt uttrykk for at de syntes det hastet med å få en prinsippavgjørelse om tysk deltaking i forsvaret av Vest-Europa. Når det hastet - ble det understreket - var det fordi det mellom en prinsippavgjørelse og det tidspunkt hvor overhodet tyske enheter kunne stå klare som ledd i en felles styrke, ville gå minst halvannet år. Overfor den problemstilling at en her hadde valget mellom en øking av de amerikanske, britiske og kanadiske styrker på den ene side, og utnyttelse av tysk vernekrift på den annen, ble det sagt helt tydelig fra av Mr. Acheson at etter amerikansk mening sto en ikke overfor et enten/eller. Det måtte bli både/og.

Hele spørsmålet om å sende økte amerikanske styrker til kontinentet og stille dem til varig rådighet for det vesteuropeiske forsvar var fra amerikansk side på det nøyeste knyttet sammen med problemet om å bruke tyske enheter. Det ble fra amerikansk side uttrykt omtrent slik: «Her kommer man og forlanger at vi ikke bare, som vi alt har besluttet oss til og har gjort kjent, skal sende betydelig økte styrker til det europeiske fastland, men man forlanger at vi skal stille øverstkommanderende. Det ville være fullstendig meningsløst om vi stilte noen øverstkommanderende før vi vet at han vil ha en styrke å kommandere som det vil være noen utsikt til kan make å løse sin oppgave. Og skal han ha en sådan styrke at han kan ha noen utsikt til å kunne utrette noe med den, kan vi ikke se det annerledes enn at, slik som den økonomiske situasjon er i de europeiske medlemsland, slik som de selv har vurdert sine muligheter for å øke sine forsvarsstyrker i de planer de har innmeldt som en reaksjon på det amerikanske

memorandum av 24. august, kommer en ikke utenom også å sjalte inn tyske enheter.»

Da jeg gjerne ville ha sagt det jeg mente det var riktig og nødvendig å si fra norsk side på et tidlig tidspunkt i debatten, tok jeg ordet før stormaktsrepresentantene var kommet med sine hovedinnlegg. Jeg skal få lov til å referere det jeg sa:

«Vi er sikkert alle enige om at hvis vi skal løse den oppgave å hindre at Vest-Europa blir besatt, så det siden må frigjøres, må forsvarslinjen etableres så langt mot øst som mulig. Vi er også alle på det rene med at der er et stort hull mellom de styrker som de militære planleggende instanser anser nødvendige for å holde en slik forsvarslinje, og de styrker som vi, etter hva medlemsstatene hittil har innmeldt, kan regne med vil være for hånden i de nærmeste år. Problemet vi står overfor, er hvordan vi skal fylle ut dette hullet. Det kan teoretisk gjøres ved en ytterligere øking av de europeiske medlemsstatenes styrker, ved at flere tropper fra de oversjøiske paktmedlemmer enn i dag planlagt, blir stasjonert i Vest-Europa, og endelig kan det gjøres ved at det sjaltes inn tyske styrker i det felles forsvar. Etter det vi i dag vet, vil vi ikke på kort tid, d.v.s. i løpet av de nærmeste to år, kunne få nok styrker fra de to første kildene. Vil vi skaffe de styrkene som de militære mener er absolutt nødvendige, kommer vi ikke forbi spørsmålet om å bruke tyske enheter.

Det er imidlertid meget viktig at vi er klar over hvor komplisert dette spørsmålet er, både psykologisk, politisk og militært. I de land i Europa som har opplevd tysk okkupasjon, er det en lett forståelig motvilje mot at en bare 5 år etter at krigshandlingene sluttet, igjen skal tillate at det blir dannet tyske militære enheter. Den motviljen er en psykologisk realitet som en må regne med. En annen psykologisk og politisk realitet er motviljen hos en stor del av vesttyskerne selv mot tanken om tysk militær innsats. Den motviljen kom sterkt til uttrykk, særlig fra talsmenn for det tyske sosialdemokrati, i Strasbourgforsamlingen. En tredje faktor er uvissheten om Sovjet-Samveldets reaksjon på en beslutning om å tillate at det blir dannet militære enheter i Vest-Tyskland. Vi kan kanskje her i denne forsamling mene at russerne legger sine planer og tar sine avgjørelser om krig og fred uten at dette spesielle spørsmål om tysk deltakelse i forsvaret av Vesten spiller noen vesentlig rolle. Det er ikke desto mindre et faktum at store deler av folkene i våre land er redd for at nettopp en beslutning om å bruke også tyske enheter vil virke som en provokasjon. Og sikkert er det at en beslutning om tyske militære enheter vil gi kommunistene førsteklasses propagandastoff i deres forsøk på å konsolidere sin posisjon i de østeuropeiske

satellittstatene, hvor frykten for en gjenopplivelse av tysk militærmakt er reell, akkurat som den er det i mange vesteuropeiske land.

På den annen side blir det jo klarere og klarere for den offentlige mening i Vest-Europa at russerne på sin side faktisk alt har begynt opprustningen av den tyske østzone, selv om de aldri så meget kamuflerer dette faktum ved å kalle de militære enhetene som er skapt, for folkepoliti. Et siste moment som må tillegges stor vekt, er endelig den reelle fare som ligger i å gi, ikke en vesttysk regjering, som vi må håpe er oppriktig i sin demokratiske innstilling, men det tyske offiserskorps, muligheten for å drive utpresning. Det tyske offiserskorps har jo sin bestemte tradisjon som stat i staten, og har på det utenrikspolitiske område en direkte amoralsk og snever nasjonalistisk tradisjon.

Til tross for alle disse faktorer som tilsier at en går løs på problemet med stor forsiktighet, og som også tilsier at vi må legge stor vekt på presentasjonen, er vi nødt til å gå løs på selve hovedproblemet med viljen til å finne en løsning som reduserer de mulige skadevirkninger så meget som mulig. Jeg tror neppe vi kan nå frem til noen endelig løsning her i dag. Hvis det anses nødvendig at dette Rådet tar en prinsippavgjørelse, vil jeg for min del ønske å få anledning til å rådføre meg med mine regjeringskolleger før jeg forplikter mitt land. Det skulle være mulig å få slik kontakt for oss alle sammen i de nærmeste dagene, slik at vi eventuelt kunne ta spørsmålet opp igjen her i New York mens vi alle er her til generalforsamlingen om en uke eller to. For min del vil jeg ikke ha noe å innvende mot at vi i mellomtiden ba de dertil egnede organer i den nordatlantiske organisasjon om med én gang å gå løs på et studium av de mange tekniske spørsmål som reiser seg i forbindelse med innsjaltning av tyske enheter i vårt felles forsvar. Men jeg gjentar at før jeg vil kunne forplikte mitt land, må jeg ha anledning til å drøfte et spørsmål av denne rekkevidde med min regjering.»

Under den fortsatte behandling av spørsmålet i ettermiddagsmøtet fredag 15. september, ble det gitt alminnelig tilslutning til prinsippet om at forsvarslinjen måtte etableres så langt mot øst som mulig. Da det ble ansett som gitt at det sto fast at de Forente Stater og Storbritannia kom til å sende større troppestyrker til det europeiske fastland, kom hele diskusjonen denne og den neste dag i virkeligheten da til å dreie seg om hvorvidt og i hvilken utstrekning det er tilrådelig å trekke vesttyske enheter inn i forsvarstiltakene. I denne diskusjon understreket den britiske utenriksminister hvor delikat situasjonen var, og la først og fremst vekt på hvor nødvendig det var å ha full støtte i folkemeningen for et eventuelt slikt skritt. Skulle en ha håp om å få støtte i

folkemeningen, var det hans vurdering at planen om tysk deltakelse ikke måtte bli fremmet eller sett på som noe isolert tiltak, men utelukkende måtte bli tatt opp som et ledd i en samlet plan om en integrert felles forsvarsstyrke for Europa, slik at det først ble etablert en ramme som eventuelle tyske enheter kunne innordnes i. Han nevnte dessuten at man jo var ytterst usikker på hva den virkelige vesttyske holdning til dette problemet var. Selv om dr. Adenauer nå selv hadde fremsatt anmodning om tysk deltakelse i forsvaret av Europa, en anmodning som samtidig presiserte at man ikke i Vest-Tyskland ønsket at det skulle bli spørsmål om å opprette noen selvstendig tysk hær, måtte det, mente Bevin, gjøres klart for vesttyskerne at de først måtte godta prinsippet om motstand mot en aggresjon fra hvilken kant den enn måtte komme. Bevin konkluderte i dette sitt første innlegg med at den britiske regjering var villig til å akseptere prinsippet om tysk deltakelse; men det måtte knyttes til den forutsetning at det ikke kunne bli spørsmål om tysk deltakelse før etter at fellesstyrkene var en realitet.

Så kom om kvelden samme dag Mr. Achesons innlegg, hvor han la frem den samlede plan som en på amerikansk hold hadde arbeidet seg frem til, hvor det gjaldt forsvaret av Vest-Europa. Som det vil være kjent fra pressen hadde det umiddelbart før Rådsmøtet funnet sted en klargjøring av den amerikanske regjeringens utenrikspolitiske retningslinjer. Dette kom bl.a. til uttrykk i skiftet i forsvarsministerstillingen, et skifte som jo styrket utenriksminister Achesons stilling, og det førte til at Europa fikk en mer fremskutt plass i de Forente Staters strategiske planer. Med utgangspunkt i den store differanse mellom den militærstyrke som anses nødvendig for å sikre at Europa skal kunne forsvares mot et eventuelt angrep, og ikke bare frigjøres etterpå - og de styrker som Europa faktisk rår over, var den amerikanske regjering kommet frem til nødvendigheten av å stasjonere meget betydelige troppestyrker i Europa alt i fredstid. Men, da det var på det rene for det første at selv ikke dette ville være tilstrekkelig i forhold til de styrker den overlegne potensielle fiende vi står overfor, rår over, og for det annet, at det vanskelig kunne la seg forklare overfor den amerikanske opinion å sette inn et betydelig antall amerikanske tropper i Europa, til forsvar av bl.a. det vesttyske folk, uten at dette selv skulle bære sin del av byrdene, var den amerikanske regjering kommet frem til at det var nødvendig i en eller annen form å trekke Vest-Tyskland inn i forsvaret av Europa. For nærmere å forklare det hensyn jeg nevnte til opinionen i de Forente Stater, må jeg i denne forbindelse peke på den stemning som brer seg i Amerika etter hvert som tapslistene fra Korea-krigen vokser i avisene. Troppene som kjemper i Korea blir jo kalt de Forente Nasjoners tropper, og de slåss for alle frie folks felles sak, men når tapslistene kommer, viser det seg at de inneholder nesten bare amerikanske soldaters navn, og den

reaksjon dette skaper blandt det amerikanske folk, kan enhver tenke seg.

For vår egen del kan det bli av avgjørende betydning for vårt lands og vårt folks eksistens at hjelpen fra Amerika blir stor nok og kommer fort nok. Og vi er derfor nødt til å ta tilbørlig hensyn til de stemninger som gjør seg gjeldende der og som er avgjørende for den hjelp vi eventuelt kan komme til å få, selv om våre spesielle erfaringer, og vår - sikkert bedre - forståelse av betenkelighetene, gjør at det i og for seg byr oss imot allerede nå, bare fem år etter siste krig, å gå i våpenbrorskap med tyskerne. Det er amerikanske soldater som - hvis ulykken er ute - kanskje kommer til å bære de store byrder, og amerikanernes egen vurdering av situasjonen må derfor tillegges stor vekt.

Lørdag 16. september, morgenen etter utenriksminister Achesons hovedinnlegg i debatten, ble det som oppsummering av dette innlegg fremlagt et memorandum som ga en oversikt over de retningslinjer som den amerikanske regjering foreløpig var kommet frem til hvor det gjaldt forsvaret av Vest-Europa. Det het i dette memorandum bl.a. at den amerikanske regjering mente at det var av den største betydning at de styrker som Atlanterhavspakt-statene rår over i Europa snarest mulig ble øket. For å oppnå dette var den amerikanske regjering for sin del beredt til å delta i øyeblikkelig opprettelse av en fellesstyrke i Europa innenfor rammen av Atlanterhavspakten. Det var en forutsetning at en slik styrke fikk sine direktiver av politisk og strategisk art fra de eksisterende organer innenfor Pakten. Styrken måtte stå under ledelse av en sjef som i krigstid kunne utøve full myndighet som alliert øverstkommanderende, og som i fredstid fikk tilstrekkelig myndighet til å sikre at de enkelte nasjonale styrker ble organisert og trent som en effektiv styrke. Fellesstyrkens operative styrker forutsattes nemlig å bestå av nasjonale enheter under direkte kommando av sine egne offiserer, men under operativ kontroll av A-paktorganer. De enkelte land måtte, etter amerikansk mening, snarest mulig gi bestemte tilsagn om hvilke styrker som øyeblikkelig kunne stilles til rådighet for øverstkommanderende for fellesstyrken, og i tillegg dertil gi tilsagn om hvilke styrker som ville bli stilt under hans kommando i krigstilfelle.

Det ble så fremholdt tilslutt at den styrke som her var omtalt forutsatte deltakelse av tyske enheter og utnyttelse av tyske produktive ressurser til dens forsyning. Nettopp på denne måte mente nemlig amerikanerne - som slett ikke er blinde for de betenkeligheter som gjør seg gjeldende - at en best kunne sikre seg mot de uheldige virkninger av en delvis tysk opprustning. I det amerikanske memorandum var det også trukket opp nærmere retningslinjer for slik tysk deltakelse. Der heter det bl.a.:

De forente stater er overbevist om at en gjenopprettelse av en nasjonal tysk armé ikke vil være hverken i Europas eller Tysklands interesse. De forente stater er derfor bestemt imot at det blir dannet en nasjonal tysk armé under

forbundsregjeringens kontroll med egen generalstab og eget kommandoapparat. Opprettelse av en tysk generalstab vil derfor ikke komme på tale. Det skal ikke settes opp større tyske enheter enn en divisjon, og disse divisjoner skal integreres med ikke-tyske enheter i armékorps og større forband på en slik måte at de blir så innfiltret i fellesapparatet at det ikke vil være mulig for dem å operere selvstendig og uavhengig. Det uttales også at De forente stater ikke vil oppgi sine bestrebelser for å fremme utviklingen av et demokratisk Tyskland, frigjort fra landets militære tradisjoner. Og det tilføyes at dette også er oppfatningen hos det store flertall av det tyske folk, og at De forente stater har merket seg forbundskansler Adenauers erklæring, hvor han gir uttrykk for at Tyskland er villig til å delta i en felles forsvarsstyrke i Europa. Endelig uttales det i dette memorandum at det etter De forente staters oppfatning er meningsløst å nekte det tyske folk enhver adgang til å delta i Europas forsvar, forutsatt at en kan finne en løsning som gjør det mulig at tysk deltakelse kan finne sted under de nødvendige garantier.

Jeg vil til slutt bare presisere at memorandumet trekker opp generelle retningslinjer, og at det nå bare er spørsmål om å ta stilling til prinsippet. Det er mange spørsmål som kunne stilles i denne forbindelse, men som ennå ikke kan besvares. De nærmere detaljer forutsettes studert i de kompetente organer, bl.a. Forsvarskomiteén og Militærkomiteén, så snart prinsippene måtte være vedtatt.

Den følgende dag, lørdag den 16. september om morgenen, åpnet debatten med at den franske utenriksminister Schuman i et langt og meget omhyggelig utarbeidet innlegg la fram det franske syn. Jeg skal her gi et kort sammendrag av de synsmåter han fremholdt:

M. Schuman nevnte først en rekke av de innvendinger som kunne gjøres mot et vedtak om tysk medvirkning i fellesforsvaret på det nåværende tidspunkt.

Til tross for henvendelsen fra Dr. Adenauer var Schuman ikke sikker på at folkeopinionen i Vest-Tyskland ville gi sin støtte til et slikt skritt. Videre fremholdt han at det av psykologiske grunner var nødvendig at almenheten og folkerepresentasjonen i Atlanterhavspaktens medlemsland ble bedre forberedt. Selv om følelsen av intens motvilje mot det tyske folk hadde avtatt betraktelig i Frankrike, uttalte Schuman, måtte man meget inngående undersøke den måte som forslaget skulle fremsettes på for det franske folk; og enhver forhastet kunngjøring ville kunne ha alvorlige skadevirkninger.

En måtte også ta i betraktning de mulige følger i de øst-europeiske satellittstater, og han henviste her uttrykkelig til det jeg hadde gjort oppmerksom på i denne sammenheng. En kunngjøring om at tyske avdelinger skulle delta i forsvaret av Vesten kunne resultere i en styrking av båndene mellom disse land og Sovjet-Samveldet.

Selv om den franske regjering ikke ville betvile Dr. Adenauers og hans medarbeiders ærlige hensikter, måtte man etter Schumans mening ikke glemme at også under Weimar-republikken fantes det godviljens menn. Men dette hindret ikke at Hitler senere kom til makten.

Man skulle heller ikke se bort fra faren for at militarismen kunne gjenoppstå i Tyskland. Han mente at ethvert tiltak for å ruste opp Tyskland igjen ville stimulere en slik ånd og samtidig føre til at den vest-tyske regjering ville vise seg mindre medgjørlig.

I lys av slike alvorlige innvendinger er den franske regjering av den oppfatning, fremholdt Schuman, at bestemte vilkår må bli oppfylt før noen tysk deltakelse blir tillatt. Først og fremst måtte det være en grunnleggende forutsetning at fellesstyrken virkelig var opprettet, mens den på det nåværende tidspunkt bare eksisterer - og knapt nok det - på papiret. Det var etter hans mening en fare for at oppbyggingen av tyske avdelinger kunne komme til å skje på bekostning av opprustingen hos medlemsstatene i A-pakten. I ethvert tilfelle ville den franske regjering som en nødvendig forholdsregel bygge ut sine egne stridskrefter til et minstenivå før den ga sitt samtykke til opprettelse av tyske avdelinger. Den franske regjering ønsket imidlertid ikke å innta en rent negativ holdning, uttalte Schuman, og den ville være klar til å overveie alternative forslag når det gjelder anvendelsen av tyske ressurser og tysk menneskemateriell. Det vesttyske politi ville f.eks., hvis det var godt trent og organisert, være i stand til å lette byrdene for okkupasjonsstyrkene ved å overta ansvaret for å opprettholde den indre sikkerhet. Når det gjaldt materiell kunne den vest-tyske regjering yte bidrag ved sin tungindustri, særlig i form av stål og kjemikalier, men ikke i form av ferdige stridsmidler. Arbeidsavdelinger kunne bli opprettet og brukt på en hensiktsmessig måte til oppbygging av festningsanlegg langs A-paktstatenes forsvarslinje i Tyskland - tyskerne hadde jo vist seg ganske særlig flinke til den slags festningsarbeid.

Dette var det standpunkt M. Schuman inntok i møtet lørdag. I den fortsatte diskusjon mandag sa han som konklusjon på et meget kort innlegg at han nok trodde at han innen Rådet kom sammen til fortsatt møte, ville være i stand til å gi sin tilslutning til *prinsippet* om på et eller annet tidspunkt å sjalte inn tyske enheter, men ikke til noe vedtak om å begynne med det nå. Han understreket igjen det samme synspunkt som han hadde nevnt i sitt hovedinnlegg og som Bevin hadde vært sterkt inne på, at det først måtte være skapt en fellesstyrke som en realitet, som den ramme tyske enheter kunne passes inn i.

Under den fortsatte diskusjon om dette spørsmål lørdag ettermiddag ble det uttrykkelig spurt om hvilken status det amerikanske memorandum, som var blitt delt ut samme morgen, hadde. Vi ville vite om det var meningen at vi skulle ta standpunkt til det eller om det var ønsket at vi skulle

stille spørsmål for å få innholdet nærmere presisert. Svaret i lørdagsmøtet gikk nærmest ut på at memorandumet var ment som et resymé av Achesons innlegg til rådhusmedlemmenes orientering. Svaret førte til at diskusjonen ebbet ut på spørsmålet om tysk deltakelse. Alle de andre problemer som planen om en fellesstyrke reiser, ble det ikke noen diskusjon om den dagen. Men det ble besluttet å be stedfortrederne om de i løpet av søndagen ville prøve å få fastslått hva det var enighet om og hva det ennå ikke var enighet om.

Jeg sa til minister Bryn, som skulle representere oss i søndagsmøtet, at hvis det ble spørsmål om å ta standpunkt i prinsippet til forslaget om fellesstyrker, måtte han ta ganske bestemte reservasjoner fra norsk side.

I søndagsmøtet viste det seg at de fleste representantene var klar til på stående fot å gi sin tilslutning i prinsippet til planen om en fellesstyrke under enhetlig overkommando. Da det først fra dansk, og deretter fra norsk og tilslutt fra portugisisk side ble krevd utsettelse, for at det kunne bli tid til å konferere med de hjemlige myndigheter før en forpliktet seg, kom det i første omgang en temmelig voldsom reaksjon fra flere av de som var klar til å ta standpunkt. Fordi vi på lørdagens møte bare hadde uttalt oss om det tyske spørsmål, var det blitt oppfattet, ble det sagt, som om vi var enige i prinsippet om fellesstyrker.

Etter at det fra de tre lands side som jeg nevnte, var sagt fra i stedfortredermøtet om at her kunne man ikke ta standpunkt på stående fot, ble stedfortrederne enige om å foreslå at Rådet selv ikke skulle betrakte sitt møte som avsluttet, men bare skulle utsette forhandlingene, og at en skulle ta sikte på å komme sammen igjen for å ta standpunkt til prinsippsspørsmålene mens ennå Rådets medlemmer likevel var i New York til generalforsamlingen i F.N. Det vil si at den siste frist i realiteten ble tirsdag den 26., muligens onsdag den 27. september, fordi flere av utenriksministrene måtte hjem til andre møter.

Rådsmøtet fortsatte deretter mandag formiddag, og da konsentrerte diskusjonen seg om prinsippet om en fellesstyrke. Hver enkelt av Rådets medlemmer ble i alfabetisk orden bedt om å gi uttrykk for sitt syn. Alle, unntatt Danmark, Norge og Portugal, ga ubetinget tilslutning til prinsippet, islendingene i den form at de sa at de ikke hadde noen militære styrker selv og derfor overhodet ikke kunne gjøre noen innvending mot at de som hadde slike styrker besluttet å gå sammen om en felles styrke.

Det ble under denne rundgang også oppfordret til å stille spørsmål hvis det var ting i det amerikanske memorandum som man ønsket å få nærmere rede på.

Det ble fra andre hold, både fra kanadisk og nederlandsk hold, reist spørsmål om hvordan den utvidede myndighet som under det amerikanske forslag var tiltenkt det faste militære utvalg av de tre stormakters stabsjefer, ville arte seg i praksis, og det ble understreket meget sterkt faren for at en

her gled inn i en situasjon hvor militære myndigheter ville få altfor stor makt uten mulighet for alle medlemslandenes regjeringer til å gjøre sine synsmåter gjeldende.

Jeg begynte da med å gi tilslutning til hva der var sagt, og understreket hvor viktig det var at en tok forholdsregler mot den risiko. Ellers stillet jeg tre spørsmål, og det første var dette:

I det amerikanske momorandumet tales det om en styrke tilstrekkelig til «forsvaret av Vest-Europa, deri innbefattet Vest-Tyskland.» Jeg ville gjerne vite med sikkerhet hva som menes med Vest-Europa i denne sammenheng. Var det det kontinentale Vest-Europa, da inklusive Italia, som jo har landverts forbindelse med de andre paktmedlemmene, og forsåvidt inklusive Danmark, eller menes det Vest-Europa inklusive samtlige deltakerland, også de som ikke har landverts forbindelse med Sentral-Europa?

På det spørsmål fikk jeg til svar at en hadde tenkt seg at fellesstyrken skulle ha ansvaret for forsvaret av hele det nord-atlantiske medlemsområde i Europa.

Mitt annet spørsmål var: Hva ligger det i den store myndighet som den øverstkommanderende og felleskommandoen er tenkt å ha når det gjelder oppøvingen av de enheter som blir tildelt fellesstyrkene og eventuelt av de nasjonale enheter som ikke fysisk er stillet til disposisjon for fellesstyrkene, men som skal være reservert og stilles til disposisjon i krigstid, og endelig også når det gjelder de nasjonale styrker som ikke skal stilles til disposisjon, men som jo må forutsettes å skulle samvirke med fellesstyrkene i krigstilfelle?

På det fikk jeg det svar at her måtte det skjernes mellom to forskjellige kategorier, to forskjellige problemer: 1) Den øverstkommanderendes forhold til de styrker som ennå ikke var stillet til hans disposisjon, men som etter planen skulle være avdelt for på et fremtidig tidspunkt å setts inn i fellesstyrken, og 2) hans myndighet over tropper som allerede var stillet fysisk til disposisjon.

Den øverstkommanderende vil ikke ha noen kontroll over styrker av førstnevnte art, men det forutsettes at hans anbefalinger og henstillinger til regjeringene blir tillagt stor vekt. Regjeringene beholder selv kontrollen over disse styrker og kan avslå henstillinger fra øverstkommanderende, men dette vil selvsagt kunne gå ut over forsvarsplanens effektivitet, idet det må forutsettes at den øverstkommanderende må ha rett til å si nei takk til styrker som etter hans mening ikke holder en tilstrekkelig høy standard.

Hvor det gjelder myndigheten over styrker som alt er stillet til øverstkommanderendes disposisjon, forutsettes det at den vil bli meget stor, og for dem vil han fastlegge øvingsprogrammet og, etter samråd med regjeringene, øvingstiden. Naturligvis ligger for øvingstidens vedkommende allikevel til syvende og sist avgjørelsen hos de regjeringer som har stilt styrker til disposisjon.

Det ble ikke gitt noe svar på spørsmålet om en måtte regne med at øverstkommanderende ville få noen innflytelse på opplæringen av de rent nasjonale styrker.

Så stillet jeg det tredje spørsmål: Kunne det sies noe på dette tidspunkt om hvordan forslaget ville berøre de nåværende regionale planleggingsgrupper, om det ville gjøre dem alle sammen overflødige. Jeg gjorde oppmerksom på at vi i Norge var medlem av to av dem, den nord-europeiske gruppe og den nord-atlantiske havgruppe. Sånn som forslaget var skissert, så det ut som om felleskommandoen ville tre istedenfor den nord-europeiske planleggingsgruppe, eller rettere sagt, ville tre istedenfor alle de tre vest-europeiske planleggingsgrupper, men jeg ville spesielt vite hvordan virkningen ville bli for den nord-atlantiske havgruppe, som jo for oss var av like vesentlig betydning som den nord-europeiske.

På det ble det svart ganske kategorisk at hvor det gjaldt havgruppa, regnet en ikke med at den europeiske felleskommando ville få noen særlig innvirkning på den, havgruppa ville fortsette omtrent som hittil. Hvor det gjaldt de andre regionale grupperes oppgaver, ble det sagt at de omfatter jo nå utelukkende planlegging, mens en felleskommando og en felles stab har planlegging som en av sine oppgaver ved siden av en rekke andre. Det kunne tenkes at en kunne beholde de regionale grupper for planleggingsoppgaver, men det var et spørsmål som måtte behandles av de militære organer, først og fremst Forsvarskomiteén. Så langt svarene.

Jeg tror nok en uten videre skal regne med at hensikten er å få forenklet hele apparatet, både ved å slå sammen de tre grupper i Vest-Europa, og ved å oppheve Vestunionens særskilte stab i Fontainebleau.

De spørsmål jeg nettop har referert, stilte jeg i slutten av formiddagsmøtet mandag, og så ble det etter alfabetet min tur til å gi vår reaksjon som førstemann i ettermiddagsmøtet. Jeg hadde sagt på forhånd at jeg ikke hadde noe å tilføye til det jeg hadde sagt om Tyskland, så jeg gikk rett løs på spørsmålet om felles styrker. Etter det som hadde hendt både under søndagens møte av stedfortrederne og under formiddagens rådsmøte, var det helt på det rene at fellesstyrker ville komme til å bli opprettet i alle tilfelle, enten vi sa ja eller nei for vårt vedkommende. Det var under den forutsetning, og også under inntrykket av den sterke reaksjon i søndagsmøtet på vårt krav om utsettelse før vi forpliktet oss, at jeg formet mitt innlegg, som jeg skal få lov å lese opp:

«De argumenter som formannen og andre har fremført til støtte for planen om å opprette en fellesstyrke for forsvaret av Vest-Europa har gjort sterkt inntrykk på meg. Jeg er fullt oppmerksom på de vidtrekkende følger av De forente staters beslutning om å stille til disposisjon for en slik styrke større og flere enheter enn de som allerede er stasjonert i Europa. Denne

beslutning er en av de faktorer som gir grunn til å tro at det å opprette en fellesstyrke vil bidra til sterkt å øke forsvarsberedskapet og til å oppnå større effektivitet i våre felles forsvarstiltak. Norge ønsker ikke på noen måte å vanskeliggjøre gjennomføringen av en plan som de tre stormakter innenfor Atlanterhavspakten er blitt enige om, og som har slik sterk tilslutning fra de fleste av våre allierte.

Når det er spørsmål om Norges stilling til en slik fellesstyrke, har jeg av en rekke grunner vært i en vanskelig situasjon de siste dagene. For det første har det, formentlig på grunn av at andre medlemsstaters regjeringer er kommet frem til denne beslutning så nylig, ikke vært anledning til å underrette oss hverken gjennom stedfortrederne eller gjennom noen av de regionale planleggingsgrupper som vi er medlemmer av, eller gjennom vanlige diplomatiske kanaler, om at et forslag av så revolusjonerende art ville bli lagt frem med sikte på avgjørelse her i Rådet under dets pågående sesjon. Tvert imot ble spørsmål av liknende art, som ble tatt opp i det franske memorandum av 17. august, av stedfortrederne oversendt til de kompetente underordnede organer innen paktorganisasjonen for videre studium, med henblikk på at det skulle rapporteres tilbake til Rådet den 18. oktober. Stedfortrederne hadde ikke for alvor drøftet realiteten i forslagene.

De problemer som reises både i det franske memorandum og i de forslag som formannen la frem for oss fredag aften, er av en slik karakter at de i mitt land i høy grad hører under forsvarsministerens kompetanse og forfatningsmessige ansvar. Det forekommer meg at det er av vesentlig betydning for at Rådet kan virke smidig og effektivt, at vi i fremtiden i den utstrekning det overhodet er mulig, får forhåndsvarsel gjennom Stedfortrederrådet om forslag som skal legges frem for oss, slik at våre regjeringer kan få tid til en tilfredsstillende behandling av saken, og slik at spørsmålene kan bli drøftet med de parlamentariske organer.

Jeg beklager at jeg på dette tidspunkt ikke har fullmakt til å binde mitt land når det gjelder avgjørende beslutninger av politisk art som det ikke har vært mulig å gi regjeringen tilstrekkelig underretning om på forhånd. Under disse omstendigheter vil en tilslutning fra min side være av liten verdi og ville kunne føre til alvorlige tilbakeslag på et senere stadium.

En annen vanskelighet - av minst like stor betydning som den jeg nettop nevnte - er at i den korte tid som har vært til rådighet, har det ikke vært mulig å få klarhet over hvilke følger det vil ha for mitt land at det blir opprettet en slik fellesstyrke som det nå er tale om. Geografisk er Norge i en helt annen stilling

enn det sentrale kontinentale område av Vest-Europa. Videre reiser opprettelsen av en felleskommando i fredstid for vårt vedkommende særlige forfatningsmessige problemer.

Det har ikke vært tid til å undersøke hverken de militære, juridiske eller forfatningsmessige sider av en eventuell tildeling av norske tropper til en fellesstyrke.

Jeg nevner ikke disse vanskeligheter for å lage obstruksjon. Jeg går ut fra at det senere vil kunne gis svar på de spørsmål om konsekvensene som ennå står ubesvart. Jeg stoler også på at de juridiske og konstitusjonelle vanskeligheter kan og vil bli overvunnet, men til det trenges det stortingsbehandling.

Det står heller ikke helt klart for meg hvor nær forbindelse det er mellom beslutningen om å sette opp en fellesstyrke under felles kommando og problemet om tysk deltaking i forsvarstiltakene.»

Jeg henviste her til at Acheson, da han la frem det amerikanske forslag, sa at det måtte betraktes som et samlet hele. Jeg fortsatte:

«Dette er meget viktige problemer, og etter min mening ville det ha vært å foretrekke at en hadde valgt den dato stedfortrederne hadde fastsatt for en rapport fra Forsvarskomiteén, nemlig 18. oktober. Jeg er imidlertid klar over at det foreligger sterke grunner til å påskynde en avgjørelse, og jeg har merket meg med tilfredshet at det synes å herske enighet om at vi må utsette den endelige prinsippavgjørelse til begynnelsen av neste uke. På denne måten vil jeg få det helt nødvendige minimum av tid - faktisk knapt 4 dager - til å drøfte saken med min regjering og med vedkommende stortingsorganer.

Jeg gjentar at våre allierte kan være forvissnet om at Norge ikke har noe ønske om å gjøre vanskeligheter når det gjelder å gjennomføre planen om en fellesstyrke. Vi på vår side stoler på at de særproblemer som følger av vår spesielle stilling, vil bli tatt i betraktning - jeg tenker her på vår geografiske beliggenhet langt borte fra det sentrale forsvarsområde og på det faktum at vi har en felles grense med Sovjet-Samveldet. Tilsvarende særproblemer for andre medlemsstater vil utvilsomt nødvendiggjøre en viss smidighet når det gjelder å sette i verk prinsippet om en felleskommando innenfor de forskjellige områder.»

Jeg fikk nesten umiddelbart svar på dette innlegget fra utenriksminister Acheson. Hans forklaring på at saken først var tatt opp på selve rådsmøtet var følgende: Det var det franske memorandum av 17. august, hvor franskmennene bl.a. foreslår at en skal opprette en felleskommando, utnevne felles øverstkommanderende, slå sammen de regionale grupper og ha et felles forsvarsbudsjett, - som hadde vært utgangspunktet for at man i Amerika hadde gått i gang med å

forberede en reaksjon på dette franske utspill. Og det var først lørdag den 9. september at dette amerikanske standpunkt hadde fått presidentens godkjenning. Da var det ikke tid til å meddele det til noen, fordi de fleste var underveis til møtet i New York. Det amerikanske standpunkt var derfor først blitt meddelt den britiske og den franske utenriksminister da de kom til New York til de forberedende møter mellom de tre om tirsdagen. Mr. Acheson sa han var fullt oppmerksom på de vanskeligheter dette skapte for andre.

Hvor det gjaldt det andre spørsmål jeg hadde reist i mitt innlegg, om hvilken sammenheng det var mellom en eventuell beslutning om å sette opp en fellesstyrke under felleskommando og spørsmålet om tysk deltakelse, svarte Mr. Acheson: Vel, dette er vårt forslag, og vi ser på det som et hele. Viser det seg at det ikke blir godtatt, får vi ta hele saken opp igjen fra grunnen av og se om vi kan finne noen annen løsning som kan være tilfredsstillende. Jeg tror imidlertid ikke at det er riktig å legge for meget i denne uttalelsen. For i sitt hovedinnlegg hadde Acheson tydelig gitt uttrykk for at en forutsetning for at de Forente Stater skulle kunne satse så meget at det virkelig monnet i Europa, var at det også fra europeisk side ble stillet opp store styrker, og til det trengtes det etter amerikansk oppfatning at også tyskerne ble med.

Hvis jeg får lov å summere opp, vil jeg som jeg gjorde tidligere i dag gjerne presisere hva jeg mener er de hovedproblemene vi må ta standpunkt til. Som min personlige vurdering vil jeg gjerne si at for meg står det slik at spørsmålet om tysk deltakelse ikke for oss er det vanskeligste problem, og der har jeg ikke noe å tilføye til det jeg sa tidligere i dag. Der vil dessuten alt det som trenges av bremsing, ganske sikkert bli besørget av franskmennene, så vi behøver ikke å ta det som noen spesiell oppgave.

Det som er problemet for oss, er fellesstyrken. Vi kan ikke komme forbi for det første at det har konstitusjonelle sider som må utredes. Justisdepartementets lovavdeling har avgitt en uttalelse om det i går, som konkluderer med at Grunnloven ikke er til hinder for at vi kan gå med på ordningen med en felles øverstkommanderende som også eventuelt fikk norske enheter under sin kommando. Regjeringen er imidlertid enig med den utvidede utenrikskomité i at det er visse sider av de konstitusjonelle problemer som det vil bli nødvendig å se nærmere på.

Hvor det gjelder de andre problemene som reiser seg for oss, har også de vært drøftet i møtet i går kveld i den utvidede utenrikskomité. Fra regjeringen ble det der i hovedsak fremholdt følgende synsmåter som stort sett fikk tilslutning i komitéen fra representantene for alle partier.

Fred og frihet i Vest-Europa er i bunn og grunn ett problem. En øking av Vest-Europas militære styrke er derfor et bidrag til Norges fred og Norges forsvar. Jo sterkere demokratiene står militært i vår verdensdel, dess større er

håpet om at vi kan unngå en ny verdenskrig. Det er klart at det program som amerikanerne har lagt fram om en felles europeisk styrke - med bl.a. betydelig amerikansk deltakelse - betyr en veldig militær styrking av Vest-Europa.

Det er rimelig å regne med at Amerikas støtte til Europas forsvar framover vil bli satt inn gjennom den foreslåtte øverstbefalende for Vest-Europa og hans kombinerte styrke og gjennom øverstbefalende for den nordatlantiske havgruppe.

Det er videre grunn til å regne med at de alt overveiende delene av amerikanske land- og luftstridskrefter vil bli satt inn gjennom øverstbefalende for Vest-Europa. For Norge og Danmark og forsåvidt også for Sverige - er det av livsviktig betydning at forsvaret av Vest-Europa *blir tatt opp så langt øst at inngangen til Danmark blir dekket i syd*. Dette betyr at forsvarslinjen må gå ved den nåværende sonегrense mellom øst og vest, - lenger øst har vi jo ingen muligheter for å trekke den. - En linje som fulgte Elben helt frem til havet ved Hamburg vil ikke være tilfredsstillende for Norge eller for Danmark eller Sverige fordi den legger Slesvig-Holstein og Danmark åpen. Mens et forsvar lenger øst i Tyskland under alle omstendigheter er en avgjørende vinning for Storbritannia, Frankrike, Holland, Belgia og Luxembourg, vil en forskyvning av forsvarslinjen mot øst for oss først få sin fulle betydning når den kommer så langt øst som jeg her har nevnt. Dette betyr igjen: Mens Storbritannia, Frankrike og Beneluxlandene har alt å vinne og ingenting å tape ved å sette sine stridskrefter inn i en europeisk fellesstyrke, må Norge og Danmark overveie den situasjon som vil oppstå dersom øverstbefalende og hans styrke ikke makter å holde en forsvarslinje som dekker Danmarks sydgrense. Vi kan ikke risikere at en øverstbefalende tar med seg norske (og eventuelt danske) styrker til forsvar et eller annet sted i Tyskland eller Frankrike og lar den nordlige flanke ligge åpen. Norge har Nord-Norge å tenke på. Det er grunn til sterkt å fremholde den betydning det har for forsvaret av Vest-Europa at en fiende ikke får muligheter for å skaffe seg baser der. Selv om øverstkommanderende for Vest-Europa i første rekke vil måtte tenke på forsvaret av Mellom-Europa, vil han i samarbeid med den nordatlantiske havgruppe ha betydelige «interesser» i Nord-Norge i forbindelse med forsvaret mot russiske u-båter som er basert i Nord-Russland.

Selv om myndigheten til den påtenkte øverstbefalende for Vest-Europa ennå ikke er helt klarlagt hverken for fred eller for krig, er det grunn til å regne med at han vil komme til å stille opp bestemte standardkrav til de nasjonale enheter som inngår såvel i den kombinerte styrke som i dens krigsreserve. I praksis vil dette formentlig i første rekke komme til å dreie seg om tjenestetidens lengde, befalseskadrenes kvalitet og størrelse og om utstyret. Disse spørsmål er likevel ikke en følge av den foreslåtte ordning med en europeisk styrke og en øverstbefalende i Vest-Europa. De vil reise seg for oss i alle tilfelle *så sant vi er ute etter hjelp fra andre*, selv om

vi holder oss utenfor den felleseuropeiske styrke, selv om vi skulle prøve å holde oss bare til Havgruppa, ja selv om vi prøver å komme i et to-sidig forhold til USA utenom gruppene.

Selvom det er uklart hvor langt øverstbefalendes myndighet skal gå, må vi videre regne med at de ordninger som nå foreslås, lett kan føre til en høyere grad av «militærstyre» enn vi er vant til og ønsker her i landet. Øverstbefalende skal sortere under Det faste utvalg (som idag består av de tre stormakter). Det blir prinsipielt bare ved direktiv til Det faste utvalg at de politiske organer, hvor alle medlemsland er med, kan gjøre seg gjeldende. Det er klart at Norge under alle omstendigheter må gå inn for at regjeringene får visse muligheter for å gjøre seg gjeldende overfor en regional militær sjef. Det er videre klart at Norge må få garantier for at Det faste militærutvalg ikke blir enerådende i praksis.

Ut fra den tankegang som her er antydnet, har Regjeringen tenkt seg at Norge bør gi sin prinsipielle tilslutning til tanken om å opprette en kombinert europeisk styrke under en øverstbefalende for Vest-Europa, under visse forutsetninger:

- 1) Øverstbefalende har til oppgave å forsvare også den nordre region, inklusive Nord-Norge.
- 2) Forsvarslinjen i Vest-Europa trekkes slik at den dekker inngangen til Danmark fra fastlandet i syd.
- 3) Det tilsettes en øverstbefalende for det nordeuropeiske avsnitt under øverstbefalende for Vest-Europa.
- 4) Dersom det ikke lykkes å holde en forsvarslinje i Tyskland som dekker inngangen til Danmark, skal øverstbefalende la en del av sin styrke (de norske og danske enheter og et tilskudd fra andre) falle tilbake på Danmark til forsvar av den nordre region.
- 5) Sjefen for det nordeuropeiske avsnitt må ha høve til nær kontakt og samarbeide med rette vedkommende under den nordatlantiske havgruppe om forsvarsproblemene i den nordlige region.
- 6) Det må etableres en konsultasjonsplikt mellom sjefen for det nordeuropeiske avsnitt og regionens regjeringer om alle spørsmål av politisk viktighet.
- 7) Spørsmålet om de bidrag som Norge skal yte til fellesstyrken, såvel den kombinerte styrke som dens krigsreserve, hvor de skal plaseres og hvordan de skal organiseres, må gjøres til gjenstand for særlige drøftelser med den norske regjering der det blir tatt tilbørlig hensyn til landets økonomiske evne.
- 8) Myndighetsområdet for Det faste militærutvalg og en eventuell sentralisert ledelse for det militære produksjons- og forsyningsarbeide må undergis nærmere drøftelse.

9) Det er videre på det rene at det fra den norske regjeringens side må tas forbehold om at Stortinget må godkjenne Regjeringens standpunkt i en sak som denne.

Det er vel mulig at Amerika og de andre ikke vil akseptere alle våre forutsetninger. For Norge vil det (etter Regjeringens skjønn) under alle omstendigheter være av overmåte stor interesse å få klarhet i *hvilke* forutsetninger de ikke kan akseptere og med *hvilken motivering*. Vi har bedt våre representanter i New York underhånden prøve å få vite hvordan man stiller seg til dem, og det er håp om at vi kan få iallefall foreløpig svar på det i løpet av dagen. Ingen av våre forutsetninger er i seg selv urimelige. Jeg tror alle land ville ta dem om de var i vår situasjon. Og for Norge vil det under alle omstendigheter være fordelaktigere at de andre nekter å godta våre forutsetninger enn om vi skulle nekte å godta prinsippet om en felles styrke.

Det er klart at problemene ikke foreligger tilstrekkelig avklart i dag til at Stortinget kan gjøre noe formelt vedtak i denne vidtrekkende saken. Det har jo heller ikke vært tid til noen regulær komitébehandling av den. Men jeg gjentar at under forutsetning av at det ikke fra partienes side reises avgjørende innvendinger, har regjeringen tenkt seg at jeg også på Norges vegne under det fortsatte rådsmøte førstkommande mandag eller tirsdag skulle gi svar på prinsippsspørsmålene etter de linjer som jeg her har skissert.

Når vi får klarhet over i hvilken utstrekning våre forutsetninger blir godtatt, og når planen om fellesstyrken er blitt mer konkret utformet gjennom forhandlinger innenfor Atlanterhavspaktens organer, vil vi måtte komme tilbake til saken og ta stilling til spørsmålet om hvorvidt og i hvilken utstrekning norske enheter skal stilles til rådighet for fellesstyrkene.

Presidenten: Presidentskapet har gått ut fra at det vil være nødvendig at gruppene får høve til å drøfte de problemer som utenriksministeren har nevnt her i sitt foredrag, og at det blir gitt anledning til å holde gruppemøter i løpet av ettermiddagen. Presidenten vil derfor foreslå at den videre behandling av utenriksministerens redegjørelse utsettes til nytt hemmelig møte i Stortinget i morgen formiddag kl. 11.

Ingen har uttalt seg imot det, og det ansees som bifalt.

Protokollen for det hemmelige møte ble opplest og foranlediget ingen bemerkning.

Møtet hevet kl. 14.05.